

Iacobi Menochij

constet, creditorem esse solitum \dagger negotiari: & mer-
catores communiter solere lucrari in tali negotiatione:
absq; ceteri creditor habuerit merces paratas. Qua-
quidem in opinione fuit Natta in cons. 340.nu.1.ver.
in contrarium tamen, li. i. qui scribit, idem affirmat
Barth. in lvnica, vers. venio ad vlt. par. C. de sent. quæ
pro eo, quod interest profer. Ang. l. continuus. §. cū ita.
de verb. obl. quod dixit, se ita practicasse Florentia, &
ibid. Imolam, & Aretinum in 7. notab. Castrensem in
l. cunctos populos. col. pen. C. de sum. Trin. & fide Ca-
thol. Saly. in authent. ad hæc. quæstio. 15. C. de vslur.
post Innocen. & Ioan. Andr. refert etiam Natta Butr.
in cap. salubriter, de vslur. & Ruinum in consil. 104.
lib. quinto.

22 Quartò \dagger requiritur, qd verè ipsum lucrum cessauerit ratione, & causa ipsius lucri, & non aliunde. Ita Saly. in auth. ad hæc. nu. 24. vers. & intelligit. C. de vslur. ex sententia magistri Gregorij de Arimino, quem ipse Saly. refert ibid. nu. 21. qui et si loqui videntur in foro conscientia, de quo infra: attamen Natta in consil. 370. nu. 6. lib. 2. intelligi etiam in foro fori. Et recte quidē, cum nulla sit differentia inter vnum, & alterum, si veritas detegi, & probari potest; cum tunc non agatur de occultis, de quibus ecclesia, seu forus conscientię iudicat, non autem lex humana. c. sicut. de Simon. & scripsi in lib. 2. de arbit. iudicium. casu 360. nu. 5. Huius conditionis exemplum est, vt si mutuans habet aliam pecuniam, quam mutuo dare potest, vel negotiationi exponere: & tamen eam tener oculos in arca. Quod et si non ita facilè probari poterit à mutuatio: attamen, & coniecturis, & testibus domesticis vicium hoc aliquando datur.

23 Quintò \dagger requiritur, qud mutuans non exigat totum, & integrū lucrum cessans ex pecunia mutuo data, sed quotam aliquam iudicio viri prudentis, & periti in arte iusta, & moderata, consideratis laboribus, & expensis, quas palsus fuisse, & fecisset mutuans, si ipsem negotiatu: eset ea cum pecunia. Ita Saly. ind. auth. ad hæc. num. 24. vers. & intelligit ipse. C. de vslur. Didacus Cotarr. in lib. 3. var. resolut. c. 4. nu. 5. in fi. & Natta in d. consil. 370. nu. 6. cum itaque prædicta requisita non fuerint hoc in casu demonstrata, sequitur dicendum, contractum fuisse vslurarium.

S V M M A R I V M .

- 1 Recambium, & interesse primi, interesse pro uno & eodem accipi.
- 2 Recambij illiciti species, & exemplum.
- 3 Recambiorum nostri temporis, comparatio cum vsluris censimis, & vsluris earum olim prohibitis.
- 4 Recambium diuersum esse à contractu mutui.
- 5 Vsluras à multis impropriè dici interesse.
- 6 Vsluram hodie vsluræ, prohiberi, vt simplicem vsluram.
- 7 Vsluras sortem parere non posse.
- 8 Interesse lucri cessantis, & damni emergentis, non dici verè fœnus.
- 9 Interesse alterius interesse lucri cessantis, vel damni emergentis omnino deberi.
- 10 Interesse lucri cessantis liciti requisita, sine conditiones, & exemplum.
- 11 Lucrum lucri deberi cum dicimus, declaratur.
- 12 Fructuum appellatione venire interesse lucri cessantis.
- 13 Mutuarem licet exigere lucrum cessans cum saltem in fine anni cupiat realiter sibi reddi sortem, & interesse.
- 14 Iuramento standum non esse super interesse, cum pactum fuit illicitum.
- 15 Iuramento creditoris super taxatione interesse non stari, cum confucuit fœnus exercere.

16 Iuramentum ex pacto praeditum ultra debitum interesse, reducendum tamen ad iustum.

F A C T I S P E C I E S .

Prædictus D. Dominicus Saulius olim Praefes-
reditum ordinariorum Domini Mediolani
initis calculis cum illustri Dom. Octauiano eius fra-
tre de inter se gestis, confessus est, se debitorem dicti
Do. Octauiani ingentis summae pecuniarum, quam
soluere promisit intra certum tempus: Hoc inter alia,
pacto adiecto, quod donec, & quousque ipse D. Domini-
nicus venderet bona sua pro solutione dicta quanti-
tatis pecuniarum, posset ipse D. Octauianus capere
ad cambia, & recambio aliquam summam ex-
pensis, & interesse ipsius D. Dominicis. Quas expen-
sas, & interesse promisit ipse D. Dominicus soluere
dicto Dom. Octauiano una cum forte principali: de
quo interesse, ac de expensis promisit ipse D. Domini-
nicus stare iuramento dicti D. Octauiani.

Præsupponitur etiam in facto, quod in predictis
calculis confessis inter dictos fratres admissis fue-
runt permulta parcelle pro interesse decursus, ac pro
ipsius interesse.

De duobus nunc dubitari contingit.

Primo, an licuerit dicto Dom. Octauiano, vigore
dicti pacti, sumere pecuniam aliquam ad cambium
& recambio expensis, & interesse dicti Domini
Dominici?

Secundo ambigitur, an dictus Dom. Dominicus
obligari potuerit ad interesse, & interesse ipsius in-
teresse successiue?

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C L X X I .

Riusquam de duabus propositis dubitatio-
nibus dicam quod sentio, obseruandum
aque explicandum est; quid sit recambio;
& quid interesse alterius sicq; primi inter-
esse, an scilicet sint hæc duo separata, vel vnum, & idē?
Et quidem apud Genuenses videntur duo hæc \dagger recam-
biū, & interesse primi interesse pro uno, & eodem ac-
cipi; vt idem sit dicere; debitorem teneri ad recam-
biū, quod assere, eum præstare debere interesse pri-
mi interesse. Hoc colligi mihi uidetur ex decisionibus
Rotæ Genuensis in decisi. 78. num. 15. & in decisi. 134.
nu. 3. Quod verò sint duo diuersa, & separata sentiunt
Nauarrus commentarijs de cambijs. nu. 25. Dom. So-
to, in lib. 6. de iust. & iu. q. 13. art. 2. Mercatus in tract.
de contractibus, lib. 4. c. 10. Palatius in lib. 3. de con-
tractibus. cap. 4. conclus. 8. & manifestus prædictos se-
cuti Franciscus Garzia Dominicanus in tract. de con-
tractibus. cap. 35. & Michael Salon Augustinianus in
disputationem de iust. & iu. in tit. de cambijs. contro-
uer. 14. qui controveriam proponit his verbis. Con-
tractus hic (de \dagger recambio loquitur) solet hac ratione exer-
ceri, vt cum camparij litteris à Valentia in Metinā da-
tis, non existit Metinā, qui illas admittat, & recipiat,
vocant acceptasse illas, vel si ab aliquo ille recipiantur,
non persoluntur, factor Camporū, factis quibusdam
protestationibus, seu figuratis, quibus constet in loco
solutionis litteras illas a nemine fuisse admissas, vel fo-
lutas,

Consilium M C L X X I .

152

lutas, remittit easdem ad Capitulum Valentiniū cum
alio nouo interesse priori superaddito. Quo fit, vt du-
plex interesse in hoc cōtractu à misero Campario exi-
gatur; aliud ratione cambij celebrati à Valentia in Me-
tinā; aliud vero ratione illarum litterarum, quæ cū
Metinā admitti non fuerint, vel non soluta, in Valen-
tiā fuere remissæ: quā remissionem litterarum cum
hoc secundo pretio, & interesse vocant Recambio.

Cuius nominis ea fortissim ratio est, & origo, quia est
velut secundum cambium cum remissione earundem
litterarū. Porro, vt securè apud iudices (humanos qui-
dem, sed non celestem illum, quem nulla fraus, & ini-
quitas latet) in miserum Campariū agere possint,
conueniatur cum illo in ipso limine contractus, vt ni-
si litteræ illius datae v.g. Valentie in Metinā ad pri-
mas nundinas, Metinā soluantur, possit factor Capituli
illarū in solutas Valentia cum novo interesse remit-
tere: quinetiam vt nisi tunc ab ipso Campario perfol-
uantur, valeat rursum Camporū easde ad alias nundinas
secundū declinare, & sub eodē pacto, vt nisi ab aliquo
fuerint ibi tunc admissæ, & soluta, Valentiam rursum
cum simili interesse, & cambio remittantur, duretque
hic circulus, siue hæc missio, & remissio illarū litterarū
cum novo semper lucro, & interesse ex quacunq; mis-
sione tanquam vero cambio, & quacunq; similiiter re-
missione tanquam vero recambio, donec actū, & re ipsa
pecunia à principio accepta cum omnibus illis lucris,
& interesse fuerit ad plenum restituenda. Aliquando ve-
rò, & sine villa cōventione, vel pacto inter Camporū,
& Campariū à principio initio sunt huiusmodi lit-
terarū missiones, & remissions, nouo semper lucro, &
interesse per singulos trimestres, vel quadrimestres de-
currente. In quo genere cambij illud præterea accidit,
vt fm interesse, nempe recambio, nō solū respicit pe-
cuniam à principio acceptam, vetum etiam & interesse
illi debitu, & cōmensurato: ita vt constitutus ex pe-
cunia illa à principio accepta, & interesse illius, quādo
litteræ remittuntur, vna quantitas, & pecuniarū summa,
cui fm interesse recambio cōmiseretur, & hoc or-
dine, ac progressu non solum nouum semper interesse
decurrat, vt ut etiam subinde auctum, & cumulatum,
v.g. confert Petrus Camporū Valentia Ioanni Cäpsua-
rio mille auteo Hispalī per cambium restituendos, mil-
les litteris Camporū Joan. Hispalim, ibi q; à nullo ad-
missis, vel solutis, quando remittuntur Valentiam ad
éundem Petrum, non remittuntur cum solo interesse
cōmensurato illis mille aureis, quæ Ioannes à prin-
cipio accepit, sed iungitur illis primū interesse cōbīj cele-
brati à Valentia in Hispalim, g. v. g. sit vt 20. remittū-
turq; litteræ illæ per recambio cum secundo interesse
cōmensurato mille, & viginti aureis, sumūtūq; in re-
cambio illa mille prius accepta, & illa. 20. q; sunt inter-
esse primi cōbīj, velut vna fors, vnumq; capitale quibus
adduntur velut interesse illius recambio. 22. remit-
tunturq; soluendi à Petro Valentia, rōne interesse pri-
mi cambij, & interesse illius recambio 1042. aurei. Si-
militer si litteræ illæ Valentia remissæ non soluantur
cū toto illo augmentatione primi interesse, & secundi, quod
voct̄ reintereſe, qñ mittuntur secudo ad alias nundinas
subsequentes, constitutus ex prima illa pecunia à
principio accepta v.g. illis mille, & primo interesse cō-
bīj, nempe viginti, & secundo interesse recambio, qd fin-
gimus else velut 22. vna illa summa 1042. aureorum,
fiuntq; litteræ in tota ista quantitate 1042. aureorum,
quasi vnius sortis, & capitalis cū interesse oībus istis
1042. aureis cōmensurato. Quo progressu intra annū
augetur debitum illud propter varias a trimestri in tri-
meſtri, vel quadrimestri in quadrimetrum noui semper
interesse, ac reintereſe acretiones ad 100. vel plu-
ta. Vbi consulat lector quæ superioris diximus, tam de

Liber Duodecimus.

3 vsluris \dagger illis centesimis, quā de vsluris vslurū, quas
nec leges Paganorum admitebant, considererique, q
iniquum, & exorbitans sit hoc augmentum tanti lu-
cri, & interesse per huiusmodi recambia extortum,
& quam violentum furti, seu rapina genus. Et simile
exemplum, ac facti speciem proponit Fräscus Gar-
zia in dicto tract. de contractibus. cap. 35.

His præmissis, supereft, vt deueniamus ad proposi-
tarum dubitationum explicationem.

Prima itaq; dubitatio paucis sic dissoluitur, admis-
so, qd \dagger recambio sit fm Nauarrū, Soto, Palatiū, & Sa-
lonem, contractus diuersus ab illo mutui, à quo prodi-
re solet interesse alterius interesse; certū est, illiciū il-
lum esse, sicuti prædicti Sacri Theologi affirmant; &
multis quidem rationibus præcitatii Sacri Theologi,
præsertim Michael Salon, in dicta cōterueria. 14. col.
5. 6. & 7. qui trcs rationes, & argumenta commemo-
rat, quæ cum legi apud eum facile possint, superuaca-
num esse duxi, ea hic repete.

Secunda est dubitatio, admisso, qd idē sit contraetus
recambio, qd contractus mutui, ex quo prouenit interesse
alterius interesse; an D. Dñicus obligari potuerit ad
hoc interesse alterius interesse? Et quidē rīpendū est,
distinguēdos esse duos casus; sicuti vsluris sunt distingue-
re doctores, quos statim referam in vitroque casu.

5 Primus casus est, qñ agitur de vsluris, \dagger quæ à mul-
tis, etiā impropriè, appellatur interesse. Hoc sanè casu,
certum est, qd sicuti hodie vslura \dagger prima, sicq; primū
interesse prohibetur, ita & fm, hoc est vslura vsluræ, seu
interesse primi interesse. Ita sanè Iustinianus in l. vlt.
C. de vsluris, statuit, ne aliquo modo vslura redigi pos-
sint in sortem, & earum vsluris posse stipulari. Quod
quidē, vt improbum fœnus, damnauerunt Diocletianus,
et Maximianus in l. Improbum. C. ex quibus infam. irrogatur. Et vsluras vsluram exigi non posse re-
spondit Martianus in l. placit. ff. de vsluris, qui appellat
has vsluras vsluram immodicas, & iniquas. Ita etiā
Vlpianus in l. si non sortem, ff. de cond. indeb. respon-
dit, vsluras vsluram in stipulationē deduci non posse;
et si deductæ sunt, permisum nō esse, exigi. Sic & Mo-
destinus in l. Præfes. ff. de te iud. censuit, iudicem con-
tra leges, & sacras cōstitutiones facere, si in vsluris vslu-
rarum condemnauit. Et quāquam eo iuri veteri per-
mitteretur, vt quibus casibus vslura efficerent sortem,
earū quoq; vslura deberentur; vt in l. idem que. §. 1. ff.
mandati, in l. tutor, qui reperiorum. §. si quos. & in l.
qui negotiationem. §. ex duobus. & §. qua situm. ff. de
administr. tut. Verumtamen Iustinianus in d. l. vlt. C.
de vsluris, statuit (vt dixi) ne vslura \dagger sortē possint effice-
re. Ita de his vsluris vslurū scribit Cagnol. in l. vlnica.
num. 46. C. de sent. quæ pro eo, quod interest profer.
Rota Genuensis in decisi. 78. nu. 16. versi. Nec obstat,
in decisi. 87. nu. 9. & in decisi. 134. in fine.
Bursatus in consil. 68. nu. 42.

Bereta in consil. 25. nu. 5.

Vincentius Francus in decisi. 254. nu. 14.

Alphonsus Villagut in tract. de vsluris. q. 18. nu. 34.
Et ego ipse in lib. 2. de arbitrarijs iudicium casu 119.
num. 21. & 22.

8 Secundus est casus, quādo agitur de \dagger interesse lu-
cri celsantis, vel damni emergentis, quod verè non di-
citur fœnus. Hoc sanè casu, an præstandum sit etiam
interesse primi interesse, successiue, magna est inter-
doctores disputatio: Recepta magis opinio est, hoc in-
teresse \dagger alterius interesse præstandum else, dummo-
do concurrant requisita, quæ infra referam. Huius sen-
tentia fuerunt, Cagnolus, Rota Genuensis, Bursatus,
Bereta, Vincentius Francus, etiā refert Consilium illud
Neapolitanū aliter, vt infra dicam, iudicasse; Alphon-
sus Villagut illoc supra allegatis, quos & ego fecutus

Cc 2 sum